

Karel Klostermann (13. 2. 1848 Haag, země Dolní Rakousko v Rakouské říši – 16. 7. 1923 Štěkeň /u Strakonic/)

Český spisovatel, představitel **realistické prózy** (konkrétně **venkovského realismu**), nejvýznamnější z beletristů tematicky se věnujících **Šumavě**.

Karel Klostermann náležel ke **starobylému šumavskému německojazyčnému rodu**: Klostermannův otec byl venkovský lékař a matka pocházela z významné sklářské rodiny.

Klostermannovi bydleli v letech 1844 – 1849 v podunajském rakouském maloměstě **Haagu**, ale pak se kvůli otcově praxi přestěhovali na **českou stranu Šumavy**: žili v **Sušici**, v nedalekých Žichovicích, pak ve vzdálenější jihočeské Štěkni a nakonec opět v šumavských **Kašperských Horách**. Rodina se rozrůstala, Klostermannovi měli nakonec 10 dětí.

Karel Klostermann vystudoval **gymnasium** – střídavě v **Písku** a **Klatovech** (zápasil s prospěchem). Již za svých středoškolských let (maturoval 1865) se přihlásil k české národnosti a po celý další život projevoval **české vlastenecké snahy**. Volný čas trávil v **centrální části Šumavy** (zejména v kraji kolem Srní) a v Pootaví (rád rybařil). Často pomáhal šumavským pastevcům dobytka, žijícím přes léto se svými stády v odlehlých horských končinách (někteří byli jeho příbuzní). Klostermann se vedle nich naučil, jak dobře zvládat pobyt v přírodě, a získal další poznatky o životě horalů i vyprávěné vzpomínky na dřívější časy.

Na otcovo přání studoval (1866 – 1870) ve **Vídni medicínu**, avšak studia **nedokončil**: jednak trpěl značnou nouzí, jednak mu překážela celoživotní silná krátkozrakost. Měl však velký talent na **cizí jazyky**: postupně jich zvládl devět. Po několika krátkých zaměstnáních – mj. novinářských – se r. **1873** stal **středoškolským učitelem němčiny a francouzštiny v Plzni** a zůstal jím až do penze. V r. **1875** se **oženil**: jeho manželka Marie Carmineová pocházela ze zámožné rodiny státního úředníka. Klostermann se dlouhodobě a velmi aktivně angažoval v **plzeňské komunální a regionální politice i spolkové činnosti**. Podnikl několik delších cest po středomořských zemích.

Podmínky dané učitelským povoláním Klostermann využil zejména tím, že takřka každé **prázdniny** pobýval na Šumavě, v krajině svých předků i svého mládí. V r. 1890 začal z tohoto prostředí psát do novin povídky: ty úplně první německy, ale pak už tvořil jen česky.

V r. **1891** dosáhl **prvního literárního úspěchu s románovou prvotinou *Ze světa lesních samot***, jež se odehrává v nejdlehlější části Šumavy, na myslivně Březníku jižně od Modravy. V následujících letech Klostermann napsal a publikoval další **šumavské romány**, jež doplňoval podobně laděnými **povídkovými soubory**. Během krátké doby si vydobyl uznání i popularitu jako nejlepší beletrista zaměřený na Šumavu a tuto pozici si posmrtně udržuje dodnes.

Klostermanna předcházeli německy píšící rodák z Horní Plané **Adalbert Stifter** (1805 – 1868), který ovšem své povídky a romány tvořil v duchu **biedermeieru** a Šumavu idealizoval, a **novoromantici Eliška Krásnohorská** (1847 – 1926) a **Jaroslav Vrchlický** (1853 – 1912), kteří však v básních a vlastivědných pracích čerpali pouze ze svých turistických aktivit a z literatury. Naproti tomu **realista Klostermann** poznal Šumavu důkladně na vlastní kůži; **šumavské lesy** povýšil z dosavadní kulisy mezilidských vztahů rovnou na **jednoho z hlavních aktérů příběhu**.

Klostermannova Šumava je pohraniční (českoněmecký), divoký, drsný a řídko osídlený kraj, stojící v příkrém kontrastu vůči poklidnému, úrodnému a lidnatému vnitrozemí. **Rodilí obyvatelé Šumavy** jiný svět neznají; Šumava z nich učinila tvrdé, ale nesobecké lidi, kteří bez zbytečných emocí odhodlaně přijímají namáhavý a často nebezpečný souboj s přírodou o živobytí. Žijí se jako dřevaři, lesníci, chovatelé dobytka, skláři, pytláci i pašeráci; žijí podle svébytných zákonů tohoto kraje, vždy připraveni pomoci člověku v nouzi, ale bez zvláštního soucitu či lítosti.

Šumaváci ovšem také sami své **hory přetvářejí**. Jejich základním životním prostředím je **les** – majestátní, mlčenlivý, spletitý a ve spojení s proměnami počasí (lijáky, vichřice, mlhy, vánice) i krutý. Klostermann zachytil počátky jeho částečné **přeměny** v hospodářsky využívaný prostor. Citlivě zaznamenává také **hrozby**, jež tu kořistnický přístup k přírodnímu bohatství přináší. Téma dřevařsky výnosných smrkových monokulturních porostů, jež se však snadno stávají obětí vichřice a následných kůrovcových kalamit, je stejně aktuální dnes, ve 21. století, jako v době, kdy o nich Klostermann psal vůbec poprvé.

Silnými stránkami Klostermannova literárního stylu jsou sugestivní a jazykově bohatá **líčení šumavské přírody** v jejích dynamických proměnách a životné i autentické **charaktery lidí**, kteří v takovém prostředí žijí; u Klostermanna bývají dokonce spatřovány prvky **naturalismu**. Ovšem již tehdejší **kritici blízcí první vlně moderny** (v umění konce století) Klostermannovi vytýkali plochou obecnou popisnost na úkor

individualizující psychologizace. A dnešní čtenář patrně posoudí některé Klostermannovy pasáže jako příliš rozvleklé, byť jeho dílům nemůže upřít autorský cit pro **gradaci**.

V r. **1898** Klostermann ovdověl, ale vzápětí **se znovu oženil** – s Betty Juránkovou, vdovou po plzeňském továrníkovi. Zůstal bezdětný, ovšem s první manželkou vychovával osiřelou neteř a jeho druhá žena byla matkou 6 dětí.

I na vrcholu sil a popularity byl Klostermann pronásledován **rakousko-uherskou cenzurou** za údajné protiněmecké nálady v jeho knihách – hrozila mu dokonce ztráta učitelského místa.

Od r. 1908 často pobýval ve Štěkní, od r. 1916 trpěl mnoha zdravotními potížemi, zejména plicními a srdečními (byl silný kuřák). Když **zemřel**, jeho **plzeňský pohřeb** se stal – již v podmínkách národní svobody – svědectvím o Klostermannově mimořádné oblíbě, která výrazně přesáhla knižní svět. Dnes je Klostermannovo jméno vydatně používáno v šumavském turistickém ruchu; v myslivně na Březníku je Klostermannovi věnována muzejní expozice.

Některá díla:

Romány *Ze světa lesních samot* (1891; film 1933), *V ráji šumavském* (1893), *Skláři* (1897), *Mlhy na Blatech* (1909; na rozdíl od ostatních knih se neodehrává na Šumavě, ale na jihočeských Zbudovských Blatech; film 1943: režie František Čáp, v hlavní roli Zdeněk Štěpánek);

Povídkové soubory *V srdci šumavských hvozdu* (1896), *Ze šumavského Podlesí* (1908);

Knížka pro mládež *Robinson na Otavě* (1911).

Karel Klostermann (1848 – 1923): Ze světa lesních samot (1891)

Román se celý odehrává na samotě Březník (tehdy Pürstling) jižně od Modravy před česko-bavorskou hranicí, táhnoucí se tu po úbočích hor Luzný a Roklan. Samotu tvoří myslivna, hájovna a domky dřevařů. Do děje vstupujeme v době, kdy starousedlý postarší a málomluvný hajný Vavruch a jeho početná rodina dostávají do myslivny nové sousedy: jsou jimi čtyřicetiletý revírník Kořán – nový Vavruchův nadřízený –, jeho mladá novomanželka Zdena a mladý lesnický adjunkt Karel Svijanský. Když ještě dodáme, že z Vavruchových dětí vyniká nejstarší, dospívající dcera Katy, plná spontánního půvabu, zdá se, že román bude typickým vztahovým příběhem. Do děje ovšem vstupují také pytláci, zloději dobytka, nástrahy nebezpečné práce v lesích a rozběsněné přírodní živly...

(...) Touže dobou večerní jinak bývalo sto kroků dále v prostranné síni hajnovny; tišeji bývalo i šumněji. Tišeji, když Vavruch byl sám v kruhu rodiny své. Záhy menší děti k spaní se uložily; otec přisedl za velký javorový stůl, žena přinesla slamou otočenou láhev samožitné prachatické a postavila sklínku podle ní. Vavruch zapálil si dýmku, kotouče čpavého dýmu ho jako v šedý závoj halily. Sklínku za sklínkou klopil do sebe, mlčky, slova nemluvě. (...)

V obrovských kamnech praskal mohutný oheň, hrozné horko z nich sálalo. Jako duchové kmitaly se síni dvě postavy ženské...: žena hajného a jeho mladá dcerka.

Obcházela hajná v tlustých vlněných punčochách, které dusily zvuk kroků; mladá pak dívka, bosa, vysoko vykasána, bílýma nožkama pružně se dotýkala černé podlahy. Svit louče, rudá výheň z peci chvílemi tváře i postavy osvětlila. Bledá, nehybná byla tvář matčina, sehnutý její vzrůst – ale dcera byla nevšední, démonické krásy; sálal plamen z očí temných, nachová, polootevřená ústa jako by žářem dechu se byla vznála. Ztepilá postava, plná ňadra, okrouhlé, trochu osmahlé rámě, vše jevílo královnu této pouště, růži nedávno vykvetlou. Koho oblaží? (...)

Avšak byly dni, že tu bylo hlučněji. Sešli se dřevorubci..., každý si přinesl láhev pálenky. Sedli kolem kulatého stolu, připíjeli si, rozpovídali se, a Vavruch s nimi. Šumně šly řeči.

„A já vám říkám,“ pravil starý člověk jednooký, „já se snad nedočkám, ale vy jste mladší, uvidíte: přijde pohroma, a jaká! Ze strany západní, odkud vítr věje, odkud vichřice přicházejí, načali jsme onedhy les. Pamatujete se, že nejtlustší stromy tam stály; co za nimi, je samý krsek...“

„Jakž by jinak bylo?“ odušil hajný; „cožpak u nás strom roste jako v kraji? Pomalu roste, zima a sníh nedají, a jarní mrazy mladé větvičky pálí; za dvě stě let u nás té výše a tloušťky nedosáhne, k níž dospěje dole za padesát.“

„A k tomu ty velké malým ve vzrostu brání,“ dodal mladý jakýs člověk.

„Brání ve vzrostu,“ uchoopil se zase slova jednooký stařec, „to máš pravdu – ale zato také *chrání!* Ty velké tu stály od nepaměti, ale věčně státi nebudou; zetlí ten onen, jeden po druhém, a padne; na jeho místo jiný postoupí a zmohtní, třeba i zadlouho. Tak se stává, že dokud celou věc člověk lesu samému ponechává, nic lesu se nestane. Co les ztratí, zase si vynahradí. Ale pokácejte ty staré stromy zkraje, ty velké, a uvidíte! Vzepře se vítr do husté drobotiny, a povídám vám, celou rázem ji položí. To bude mela! Kdyby nás tu pak sto bylo, ty záseky neodstraníme, nezpracujeme.“ (...)

Zatímco revírník Kořán je ještě kdesi na cestě z Českých Budějovic se svou nevěstou, adjunkta Karla dostal v práci na starost hajný Vavruch. Tak se Karel setkal s krásnou Katy a začal vymýšlet, jak se s ní sblížit. Vavruch se útrpně usmál nad Karlovou lesnickou výstrojí – ta jistě postačuje někde na Lounsku, ale tady je potřeba mít přinejmenším mnohem důkladnější vysoké boty. Ovšem ty šije na míru švec až ve Kvildě, kam je to přes lesy půl dne pěšky.

„(...) Jděte ke Gustlovi; že jste myslivecký, Gustl uvidí, a že jste v Pürstlinku, to mu řekněte; to postačí, aby věděl, jak vám je má ušít. Jen ať vám je udělá hodně velké, abyste do nich na nohy mohl ještě přicpatí slámy. To je věc nezbytná.“

„Což vy se mnou nepůjdete?“

„Není možná, někdo v revíru zůstatí musí – ti drvaři, bestie, ti by toho udělali!“

„Jakže, půjdu sám? Vždyť cesty neznám.“

„Sám nepůjdete ovšem, povede vás Katy – ta cestu dobře zná, desetkrát tam se mnou byla.“

Strom kdyby byl před ním rázem ze země vyrostl, mladík by se méně byl tomu podivil. Že do Kvildy jest přes pět hodin cesty, to už se mu řeklo; že celá tato cesta bez přestání hlubokými, úplně neobydlenými liduprázdnými lesy vede, také už věděl. A tou cestou, čili lépe tímto dlouhým bezcestím měl sám jíti s mladou hezkou dívčinou – a *otec* její to tak nařídil! (...)

Na náspu čekala Katy úplně přistrojena. Hlavu jak obyčejně v černý šátek měla zahalenou; oděna byla v růzovou, bíle kvítkovanou kartounovou suknici, černou kazajku a stejnou zástěru; nožky vězely v tlustých, vlněných punčochách a – v mohutných dřevácích; kolem krku leskla se jí dvojité šňůra velkých žlutých korálů. Mladík jí dal dobré jitro; ona velkýma černýma očima naň pohledla, přívětivě, nenuceně, jako by o nic nešlo, jako by as na tebe, milý čtenáři, pražská služka pohledla, jíž bys se otázal na schodech velkého činžáku po nějaké rodině v domě tom bydlící; sotva lehounký ruměncem přeletěl přes spanilou tvář.

„Na vogelsteinskou nádržku,“ pravil hajný, „odtud lesem k Černému potoku! Jen mi dej pozor, ať se nedostaneš vpravo do strání Černého vrchu; z toho lesa sotva byste se ven dostali; samá propast a trhliny v skalních srázích. Vždyť víš. Zejmena večer pozor! je to ošemetná věc potmě – do šesti snadno jste nazpět, nezdržujte se marně.“

Romantická výprava! Sotva mladí lidé pět minut ušli, pojal je mlčenlivý les; ona šla napřed, on za ní úzkou stezičkou. Nelíbila se mu tak, jako když poprvé ji viděl v krátké suknici vysoko kasané. Kazajka dobře nepřiléhala a na nohou hrubé dřeváky pohoršlivě klapaly, pružnosti chůze i držení těla nemálo vadíce, všecku iluzi rušíce.

Začal hovor; prožlукlá němčina, jak mu vadila! Chtěl být vtipným, selhalo mu; cítil, že říká nesmysly. Ona buď ano, buď ne odpovídala, čtveračivě po očku na něj se dívala, často ve hlasitý, nezřízený smích propukala, o němž věděl, že platí nikoli vtipu, nýbrž osobě jeho. Zarazil ho nemálo ten smích, v duši ho pátil. Zamlčel se několikráte po takovém výbuchu její veselosti a beze slova šel pět, deset minut; potom mu to zase nedalo, spustil znova.

Jitro bylo překrásné; různobarvým, duhovým okrajem vroubily paprsky sluneční větvičky smrkové i listí bukové. Velebno, ticho vůkol jako ve chrámě; tu a tam zavolala rychle se opětujič žluva, zatloukl datel na duté dřevo – ti, ti, c, c! zlatohlávek drobounký, to bylo vše – ale podle něho klap! klap! šeredné dřeváky na krásných nožkách, pravá profanace.

Došli k vogelsteinské nádržce. (...) Hladce, nehybně ve stínu smrků rozprostírala se temná tůň; bublinka nevyskočila, rybka se nevymrštila, ani dlouhonohý komár štíhlé tílko pod hladinu nenořil. Obešli z jedné strany mrtvou vodu i stanuli v plném močálu, v němž černá tůň přechází; zakrslé smrčky vpravo i vlevo, dosti řídké, chumáče žlutavých travin tvrdých, kyselých, mezi nimi vlhkem prosáklá, bobtavá rašelina, jež dna nemá. Skrže toto pohyblivé bláto vedla je úzká stezka ze samých naschvál položených, kluzkých klacků, hadovitě, v křivolakých oklikách se vinoucí. Mladík nechápal, jak dívčina v neohrabané své obuvi tudy jíti může, aniž jí noha sklouzne; jemu samému každou chvíli noha ujížděla, v půdu kolomazi podobnou hluboko se nořila. Jednou dokonce by byl upadl a v leknutí svém, aby se uchránil, objal oběma ramenoma štíhlé tělo průvodkyně své. Tato stanula, mžikem vyzula se z dřeváků, aby lépe nohama podepřítí se mohla, a rukama pomáhajíc, vytáhla ho ze slizkého bahna. Tentokrát se nezasmála, oči její s výrazem vpravdě mateřským naň pohlížely.

Po čtvrt hodině dostali se pak na pevnou půdu.

„Vy máte sílu, Katy, ani by člověk neřekl; a obratná jste jako kočka,“ řekl mladík; „bez vás bych snad byl zapadl do toho šeredného bahna.“

Dala se do srdečného smíchu, celá se prohýbala. „Proč mi pán vyká?“ děla, „jsem snad z města slečinka? Je to k smíchu, proč mi pán netyká?“

V tom tedy to vězelo! že jí vykal, proto se mu smála. Nemohl se udržeti, chopil ji za tvrdou, upracovanou ruku, silně ji k sobě přitáhl. Vymkla se mu jako úhoř. „Pokoje!“ zasmála se; „nedá-li pán pokoje, ztratím se mu, a pak ať si najde cestu sám.“

Čertovo děvče! pomyslí si a jal se jí chlácholiti. Upokojila se velmi snadno, ba stala se mluvnější. Povídala mu o Kvildě, jak je tam hezky. Jemu se proti tomu Praha zdála maloměstskou. (...) Litovala, že podle Písma mluvit neumí, ale kamže by byla chodila do školy!

Ptal se jí také, měla-li už milého. To jí bylo tak k smíchu, že se div nesvalila. „Ano, ano,“ zvolala, „milého! volatého Petra, syna Jakuba drvaře! Ten vloni u nás obcházel, kroutil očima po mně a hekal a stenal, že to hrčelo jako pily máderské!“ Nakazil ho smích její.

Dál a dál vedla je pouť. Táže liduprázdná pustina, i stezka přestala úplně. Šli měkkým mechem podle jakéhosi zarudlého potůčku, vpravo majíce nekonečný vysoký les, vlevo otevřenou bahnitou planinu, samou nízkou kleč, zakrsalé jívky, vysokou ostřici, ostružiny a tu a tam chumáč červených kvítků na dřevnatých lodyhách. Modré bylo nad nimi nebe, slunce pražilo, že pot na čele vystával. Hovořili o ledajakých věcech. Mladík povídal, jaký je v českém kraji les, jaká jsou města, také o Praze se zmínil. Divila se tak prostoduše, že z ní byla rozkoš.

„Aj, Katy,“ pravil mládenec, tentokrát jí tykaje, „tys rozmilé děvče, ty ani nevíš, jak tě mám rád.“

Pohledla naň velikým zářícím okem polo čtveračivě, polo vážně, přenechala mu ruku, kterou zase byl uchopil.

„Kdyby to byla pravda!“ řekla. „Takový pán sprostého děvče nemiluje.“

„Nic ty si takového nemysli, mám tě rád, Katynko, tuze rád.“

„Kdyby pán mluvil pravdu,“ odušila, „já věru bych ho měla ráda.“

Opět jí chtěl přivinouti k sobě, pocelovati; zas se mu vymkla: „Nic takového, nic – ne, ne, to být nesmí!“ (...)

Došli k mladé Vltavě. Bahnitý břeh, smutnými černavými jívkami vroubený. Několik set kroků sledovali tak vody zdlouhavě se plazící, z níž tu a tam šedý balvan vyčníval, odrážející vlnky slabě šplouchající.

Pojednou stanula dívka. „Tu se přebrodíme,“ pravila, a již sedla na kámen, bez ostýchání punčochy si stahující. Mžikem byla hotova; pak pobízela svého průvodce, aby příkladu jejího následoval. Když otálel, nabídla se mu, že sama boty mu stáhne; on ovšem

nepřipustil, sám si posloužil. Co byl zaujat prací tou, ona vysoko se vykasala; smočily se bílé nohy, zapadly do černé vody. Spěchal za ní. Plno kamení slizem potaženého bylo dno potoka; mládenec vrávorál jak opilý, každým krokem pádu se obávaje. Ona došedši protějšího břehu, hlasitě se mu smála; než došel, byla již zase v punčochách, nohy opět vězely v nemotorných dřevácích.

Od té chvíle byli na dobře schůdné pěšině, která zanedlouho přivedla je na silnici z Kvildy do Bučin vedoucí; šli mlčky podle sebe, jedva tu a tam slovíčko padlo.

Dorazili do Kvildy kolem desáté hodiny. Mladík si dal ukázat chatu obuvníkovu, s nímž čeho třeba vyjednal; pak se odebral do hostince, kde Katy na něj čekala. (...) Když poobědvali, zase vydali se na zpáteční cestu. (...)

Šli nazpět zase jako sem. (...) Když došli k vogelsteinské nádržce, šedé mraky ukazovaly se na západním obzoru, ve směru pouti jejich. (...) V dále temně zarachotil hrom. (...)

Černěji, hustěji mračna se kupila, silněji rachotil hrom; zašuměly časem větve, zastenalý vrcholy dřev, sklánějíce se pod nárazem větru, který zadul a zase ustal; skoro do běhu se dali.

Když doběhli do Pürstlinku, počaly padat velké kapky; hlučně narážely na šindelovou střechu hajnovny, rozbíjely se na třepetavý vodní prach o široké kameny náspu. Tak prudce udeřila nepohoda, že mladík do myslivny se nevrátil, anobrž v sednici u hajného zůstal čekaje, až by bouřka se přehnala.

Katy na chvíli se ztratila do komůrky, mládence ve společnosti matčině zůstávající... Když se po chvíli dcera ve své domácí úpravě vrátila, matka, která se křižovala při každém zablesknutí,

pravila k ní: „Zaplat' Pánbůh, že jste tu aspoň vy! Co se s tátou děje, nevím – od rána se nevrátil. Kdyby vás byla bouře v lese stihla, co byste si byli počali, má ty Sedmibolestná!“

„To by toho bylo!“ odušila Katy; „copak neznám lesní boudu, čtvrt hodiny od vogelsteinské nádržky vzdálenou? Tam bychom se byli uchýlili, třeba přes noc tam pobyli.“

„Na mou duši,“ vece matka, „máš pravdu, já nevzpomněla.“

Mladík cítil, jak mu krev do tváří skočila. Takhle mluvila matka – jaký to zde svět?!

Když stará na okamžik vyšla, obrátil se ke Katy, která postavila před něho ohromný bochník samožitného chleba a kus vonného, žlutého másla: „Slyšíš, děvče, kdyby ta bouřka byla vypukla o hodinu dříve –“

Pohledla na něj usmívajíc se; zdálo se mu, že z oka jejího vyšlehl zvláštní plamen – ale vtom venku se zablesklo, hrom zarachotil, jako když prkna se lámou, až okna zařinčela, země zaduněla. (...)

Karel Klostermann, Ze světa lesních samot, Praha 2001, s. 15 – 17, 32 – 39.

Poznámky a vysvětlivky:

kartounová suknice – z hladké, ale relativně pevné tkaniny kartounu; **násep** – zápraží; **pily máderské** – vodní pily na šumavské osadě Modravě (něm. Mader); **pocelovati** – políbit; **profanace** – znesvěcení; **sprosté děvče** – zde obyčejné, málo vzdělané; **vece** – říká; **vogelsteinská** [foglštajnská]; **volatý** – s voletem, tedy chorobně zvětšenou štítnou žlázou v přední části krku; **zlatohlávek** – brouk s kovově lesklými krovkami.

Karel Klostermann: Ze světa lesních samot: poznámky k interpretaci

Klostermannův román *Ze světa lesních samot* bývá řazen do **venkovského realismu**. Ke slovu *venkovský* tu lze mít výhrady: šumavská divočina je na hony vzdálena selským chalupám. Ovšem **téma** knihy odpovídá zvyklostem realistické prózy: každodenní život zdánlivě obyčejných lidí. Zevrubně jsou líčeni **krajina a její obyvatelé**: v našich úryvcích hájovna, cesta nespoutanou přírodou do civilizace i třeba Katyin polosváteční oděv. Zaujme také autorův cit pro detaily (*velké kapky... rozbíjely se na třepetavý vodní prach o široké kameny náspu*). Autor ukazuje, jak jsou **charaktery lidí** určovány jejich dosavadním prostředím: Karel je kvalifikovaný lesník, ale poněvadž přichází z vnitrozemí (*v českém kraji*), je překvapován a znejist'ován povahou i nároky horských končin. Naopak Katy, která zde vyrostla, je s lesem bytostně spjata, a ač mladší, dokáže být Karlovi v divočině zkušenou oporou (což je situace, kterou by např. anglosaští autoři dobrodružného žánru napsali jen stěží).

Všechny románové postavy jsou – opět v souladu s principy realismu – **typickými představiteli** všech sociálních skupin, jež v šumavské divočině přicházejí v úvahu: revírník Kořán je sošný typ vůdčího, vzdělaného a zodpovědného člověka, jeho mladičká žena Zdena se empaticky pokouší s horami a s horaly sžít. Klostermann vůbec věnuje velkou pozornost ženám, především manželkám lesníků a dřevařů, jejichž úděl je extrémně obtížný. Objeví se ale i postavy aristokratů: od nadzemsky spravedlivého knížete Schwarzenberga až po frivolní a arogantní lovce vzácné zvěře. Hajný Vavruch je – podobně jako starý jednooký dřevorubec – živoucím otiskem temné povahy horských lesů, ovšem oba zároveň ztělesňují osvědčenou přírodní moudrost nastřádanou po staletí.

Kompozice románu je chronologická, s některými retrospektivními pasážemi a se zřetelem k cyklickému průběhu přírodního roku. **Dějové linie** jsou spjaty zejména s trojicí hlavních mužských postav, přičemž čtenář se na šumavský svět dívá především očima Karlovýma, neboť také on do tohoto prostředí teprve postupně proniká; podobnou úlohu naplňuje na menším prostoru Zdena. **Jazyk** nám přijde zřetelně archaický ve výrazech i slovosledu, autor jej ovšem oživuje pečlivým a přesným výběrem slov (*sledovali tak vody zdlouhavě se plazící, z níž tu a tam šedý balvan vyčníval*) i vypravěčsky vstřícným obracením se ke čtenáři.

<http://www.literarnimuzea.cz/karel-klostermann/>

<https://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/3043-9351-na-masarykove-univerzite-v-brne-se-bude-diskutovat-o-sumave.html>

<https://www.mestosusice.cz/susice/fr.asp?tab=icsusice&id=113&burl=&pt=TUREAO>

https://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/np-sumava-spusti-rezervacni-system-pro-splouvani-vltavy_378111.html